

**Už sa blížia sviatky jari, tešia sa veľkí i malí.
Dievky zas len báť sa budú, svoje šaty sušiť budú.
Takáto je Veľká Noc, tá ma svoju čarovnú moc.**

Veľká noc patrí spolu s Vianocami nepochybne medzi dva najkrajšie sviatky v roku. Rodina opäť získava príležitosť zísť sa spolu a práve v tieto dni si uctievať tradície viac, ako po iné menšie sviatky. Veľkonočné oslavy sa podľa regiónov líšia. Pretože sa časovo zhruba prekrývajú s [pohanskými](#) oslavami príchodu [jari](#), ľudové tradície prevzali z predkresťanských dôb mnoho zvykov a obyčajov.

Symbolmi Veľkonočných sviatkov sú:

- **čerstvé vetvičky bahniatok, baránky, kuriatka, zajačiky či maľované vajička.** Ozdobovanie príbytkov týmito symbolmi jari a Veľkej noci vychádza z dlhoročnej ľudovej tradície.

Vetvičky bahniatok: rozkvitnuté prútičky vrbý či rakyty- bahniatka sú symbolom života. Tak ako sa ich kvet udrží po celý rok, tak aj náš život má charakterizovať stabilita a jednotnosť.

Pôvodným kresťanským symbolom je totiž palmová ratolesť, ktorou vítali Ježiša po zmŕtvychvstaní, no keďže u nás tento strom nerastie, našim symbolom sa stali práve bahniatka. Zvolili sa kvôli aktuálnemu obdobiu – kvitnutiu na jar – symbolmi sú aj u našich susedoch.

Tvoriť halúzky bahniatok s deťmi môže byť zábava s využitím prstovej techniky maľovania- na hnedé alebo zelené namaľované prúty robíme bielou farbou prstové otlaky.

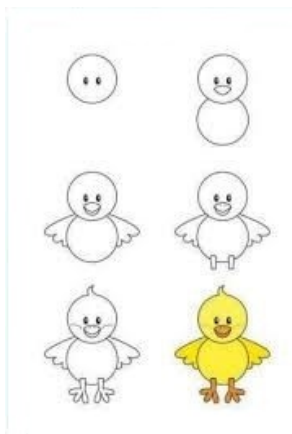
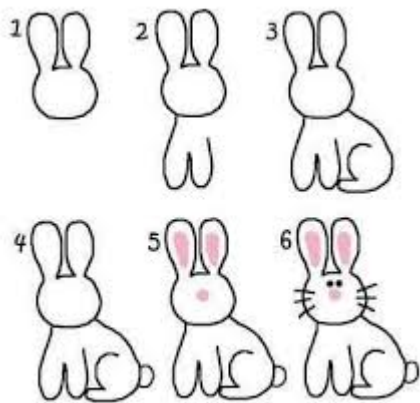
Baranček: symbolizuje nevinnosť a boj so zlom. Zajačiky a tiež iné mláďatká sú odkazom na prichádzajúcu jar. (V biblii symbolizovali chudobných a pokorných ľudí a preto sa zaradili medzi znaky Veľkej noci). V tomto jarnom období prichádza na svet najviac mláďat. Máme s deťmi viac možností:

- Barančeka upieť ako perník alebo z iného cesta a krásne ho vyzdobiť cukrovou polevou
- Použiť obrúsok pod tortu ako základ a dotvoriť hlavu a nohy
- Využiť bublinkovú fóliu a dolepiť hlavu a nohy z čierneho papiera

- Vlnený ovčí kožušok urobiť z guľčiek vlny alebo z buničitej vaty a dotvoriť hlavu

Symbol zajaca má pravdepodobne pôvod v pohanských rituáloch oslavujúcich príchod jari, rovnako ako kuriatko

Svetlo a sviečka sú v mnohých kultúrach chápané ako znamenie života

- S deťmi môžeme tvoriť svietniky z rôznych pohárov s využitím stužiek a kajok či motúza a jutoviny
- Takto vyzdobené poháre môžu slúžiť ako vázičky pod konáriky z bahniatkami

Vajce od nepamäti predstavovalo chaos, z ktorého vznikol svet, ale aj životnú silu, narodenie, nesmrteľnosť, návrat jari a vďaka škrupinke i pocit bezpečia. Pretože vajíčko obsahuje zárodok života, bolo v mnohých kultúrach symbolom plodnosti, života a vzkriesenia. Sú najstarším symbolom a v podstate ide o pohanský znak, prostredníctvom ktorého sa vítala jar počas rôznych rituálnych obradov. Počas Veľkej noci sa vajcia menia na **KRASLICE**, ktoré poznajú všade na svete.

Farbenie vajíčok je najviac späté so slovanskými krajinami. Kedysi sa kraslice farbili väčšinou na červeno, dnes poznáme veľa techník od maľovania voskom, farbami, flitrami, vyrezávania, obalovanie bavlnkami, servítkami, látkou atd.

Pre deti môžeme vymyslieť nezvyčajné farbenie a tvorenie:

- Vajíčko postupne natierame lepidlom a oblepujeme ho škrupinami s rozbitého vajíčka
(čo sa pri deťoch stáva často)

- Zábavné je maľovanie ryžou: do nádoby z umelej hmoty ktorá sa dá uzavrieť nasypeme trochu ryže(asi do výšky 2 cm) na ryžu nakvapkáme farbu a zamiešame- prípadne uzavrieme a potrasíme, aby sa ryža zafarbila. Do takto pripravenej ryže vložíme vajíčko a dobre potrasíme aby sa ryža dostala všade. Vznikne zvláštne mramorovanie

Tak isto zábavné je maľovanie holiacou penou, ktorú nastriekame do nádoby a do nej nakvapkáme farbu – môžeme aj viac farieb a zamiešame špajdlou. Do zafarbenej peny ponoríme vajíčko a penu na ňom necháme pôsobiť asi 10 min a potom vajíčko utrieme jemne servítkou.

Zo servítky si vytrhneme vzory, ktoré chceme použiť. Servítku rozoberieme, aby nám ostala len vrchná vrstva. Časť vajíčka potrieme lepidlom na decoupage, alebo aj herkulesom a opatrne priložíme vzor na servítku. Prstami vyhladíme od stredu ku krajom, zľahka. Pretríme opäť lepidlom, opatrne od stredu po okraje. Pokračujeme v lepení ďalších vzorov rovnakým spôsobom.

Z vajička barančeka vytvoríme naliepaním pásov z toaletného papiera alebo kuchynských utierok, ktoré zošúľame a stočíme do špirálky. Stočené špirálky naliepame tesne vedľa seba na vajičko

Vajičko môžeme omotávať aj šnúrkami z krepového papiera. Nastriháme si pásiky krepového papiera a tie ušúľame do šnúrok. "Šúľanie" šnúrok z pásu krepového papiera je na začiatku náročnejšie, s trochou praxe, to už ide a dobre sa pri tom cvičí motorika prstov .

KORBÁČ - tento dôverne známy symbol Veľkej noci má tiež pôvod v starých pohanských zvykoch. Bitie a šľahanie prútmi patrí k dávny magickým praktikám. Má priniesť zdravie, plodnosť, šťastie a odohnať zlých duchov. Chlapci chodia šibať dievčatá korbáčmi, na ktorých majú farebné stužky. Od každej devy získajú po vyšibaní ďalší farebný pásik a ten, kto ich má najviac, je najväčší frajer. Korbáče sa pletú z vrbového prútia ktoré je na jar plné miazgy, vždy by mal byť párný počet prútov.

Čo môžeme robiť s deťmi

- S deťmi nám stačia 3 prúty a učíme sa touto formou pletenie do vrkoča, čo bez problémov zvládnu aj mladšie deti.
- Naučiť sa riekanky s veľkonočnou tematikou

Veľká noc, Veľká noc, kedyže už

bude,

**ktorý že ma šuhaj pooblievať
príde?**

Oblievaj, oblievaj vlasy aj hlavičku,

Len mi ty nepolej červenú sukničku.

Šibi, ribi, mastné ryby

,dávaj vajcia, vykrúcaj sa!

Ak mi nedáš dve vajička,

daj mi aspoň makovníčka.

Ešte k tomu groš, aby bolo dost'.

V našich končinách sa Veľkonočné sviatky začínajú ZELENYM ŠTVRTKOM

Zelený štvrtok - Podľa predkov sa jedávajú pôstne jedlá. Podľa tradícií príbytky by mali byť upratané, nemá sa nič požičiavať, vyhnúť sa sporom, má vládnuť pokoj, potom bude peňaženka plná peňazí. Na Zelený štvrtok bolo treba zjesť – uvariť niečo zelené. Čiže keď sa urodila mladá d'atelina, púpavové listy, žihľava, medvedí cesnak, natrhalo sa niečo z toho a urobil sa prívarok. I to, čo my by sme považovali za nejakú burinu, bolo u našich predkoch jedlé. Na Zelený štvrtok sa malo sadiť - cícer, fazuľu, hrach, či bôb.

Čo môžeme robiť s deťmi:

- Poznávať prvé kvety a rastlinky – že žihľava dvojdomá (prhľava) sa dá použiť na čaj, či do šalátu
- z púpavových kvetov sa pripravuje med, alebo sa suší na čaj, listy sú na jar vhodné do šalátov
- Pokusy so semenami sledovať sadenie a klíčenie rastlín
- Zasejeme žeruchu, ktorá nám vytvorí podklad pre výzdobu, ale je vhodná posypať chlebík. Úplne postačí, ak ju štyri dni vopred vysypete do nádoby vystlanej vatou, budete ju pravidelne zalievať a položíte ju na teplé miesto.

Veľký piatok - deň prísneho pôstu a pokánia, jedlo sa len jedenkrát za deň, do sýtosti, nesmelo sa jesť mäso. Oddychuje sa a venuje duchovnému rozvoju. Podľa zvykov sa chorí ľudia v tento deň chodili ráno umývať do potoka. Voda mala zázračnú uzdravovaciu moc len skoro ráno, kým nad potokom nepreletel vtáčik.

Vôbec sa nesmelo hýbať s pôdou. Mohli akurát tak dorobiť si doma poriadok či založiť kvások na nový chlebič.

Biela sobota

Končí sa 40 dňový pôst, môže sa jesť opäť mäso. Upratuje sa, varí a pečie baránok s bielou cukrovou polevou a iné tradičné jedlá a piekol sa chlieb. Pripravujú sa sviatočné pokrmy, ktoré sa dávajú v nedeľu v kostole posvätiť. Deň je hodný aj na siatie a sadenie. Zdobia sa vajíčka a pletú korbáče. Na Bielu sobotu nosia do uprataných príbytkov horiacu sviečku, aby tak oslávili tento boží dar.

Veľkonočná nedeľa (Boží hod)

Do kostolov sa nosilo na svätú omšu posvätiť kúsky pokrmov v košíkoch, ktoré budú na sviatočnom veľkonočnom stole. Nesmú chýbať uvarené vajíčka, symbol života, plodnosti. Podľa tradícií sa majú všetci dosýta najesť, aby boli „sýti“ po celý rok.

Zvykom bolo uvarené vajíčko rozdeliť na toľko kúskov, koľko bolo členov domácnosti. Každý, kto z neho zjedol, sa mal o rok stretnúť. Symbolizovalo to súdržnosť, lásku medzi rodinou. Veľkonočnú nedeľu sa ľudia navzájom navštevovali, tešili sa zo sviatkov.

Zvyky Veľkonočného pondelka nemajú kresťanský pôvod, ale pochádza z pôvodných pohanských čias. Typické je oblievanie a šibanie dievčat a žien, aby boli po celý rok zdravé. Pondelok je sviatok všetkých mužov, ktorí musia vyšibať a obliať svoje ženy. Je to symbol prichádzajúcej jari a zdravia, ktoré im má potom vydržať počas celého roka. V moderných dejinách sa pridalo aj používanie voňavky. Vyšibaná žena dáva mužovi farebné vajíčko ako symbol vdáky.

V poslednom období sa stretávame so zvykom, ktorý k nám prišiel z USA, hľadanie vajíčok, ktoré sú poschovávané po dome a záhrade, tzv. „**lov na vajíčka**“. Táto hra pre deti sa začína udomáčňovať aj u nás.

Niekedy sa Veľkonočnému pondelku hovorí „**Červený pondelok**“. Podľa legendy išla Maria Magdalena hlásať evanjelium do Ríma a tam navštívila Cisára Tiberia. Priniesla mu dar, slepačie vajce so slovami „Kristus vstal z mŕtvych!“ Cisár to považoval za nemožné a vtedy sa mu darované vajce na dlani zmenilo na červené. Údajne sa odvtedy používa na maľovanie vajec najviac červená farba.

Tak ako na Vianoce i na Veľkú noc si zvyknú príbuzný a priatelia posielat' veľkonočné pohľadnice s rôznym- väčšinou žartovným želaním

Čo môžeme robiť s deťmi: pripraviť pre rodičov, pre deduškov a babičky v Domove dôchodcov veselé veľkonočné pozdravy

RIEKANKY.

**Klopi, klopi na oblok, je tu jarný výsadok.
Polievame dievky, nech sú ako drienky.
A keď vás tým potešíme, vajíčka si podelíme.**

Pekné sviatky, dobrú zhodu,

ženám čerstvú, sviežu vodu,

mužom nech tiež sladko je,

nech si prídu na svoje

**Trošku vody za golier, pár vajíčok na tanier,
pár šibnutí po zadku, veľa zdravia ku sviatku.**

**Šibi-ryby, rybičky,
ja som chlapček maličký,
šibem zhora, šibem zdola,
aby dievka pekná bola.**

Jedno šibi je zdravie, druhé je zasa krása,

tretie šibi je šťastie, a to štvrté volá sa,

daj dobrého koláča.

Nie je to klam, ani čary

sú tu krásne sviatky jari.

Napľň sa láskou, pokojom

každučké srdce, každý dom!

Buďte verní starým zvykom

nech šibe len korbáčikom.

By jemný dotyk korbáča,

vám líce slzou nezmáchal.

Kto rozum má – pochopí,
slabúčko vodou pokropí.
Pre všetkých dobrých šibačov

chystajte misu koláčov.
Ešte vínko nie však moc
tak veselú Veľkú noc!

**Toto vajce maľované,
to je z lásky darované,
od koho, od toho,
čože koho do toho!
To vajíčko dám,**

**koho rada mám.
To vajíčko maľované,
hviezdičkami cifrované,
tomu ho ja darujem,
koho verne milujem**

Už sa blíži, už sa blíži Veľkonočný pondelok,
už sa vajcia obliekajú do farebných košieľok.
Ej, krúťte sa, kolovrátky, ej, krúťte sa, praslice!
Už sa vajcia obliekajú, by z nich boli kraslice.

Vajíčko červené, vajíčko zelené,
dnes každé vajíčko je pekne sfarbené.

Kdeže tie vajíčka odtiene vzali,
veď farbu hnedú len spočiatku mali.
Možno dnes sliepočky farbičky zjedli,
možno kurz výtvarný v kuríne viedli.

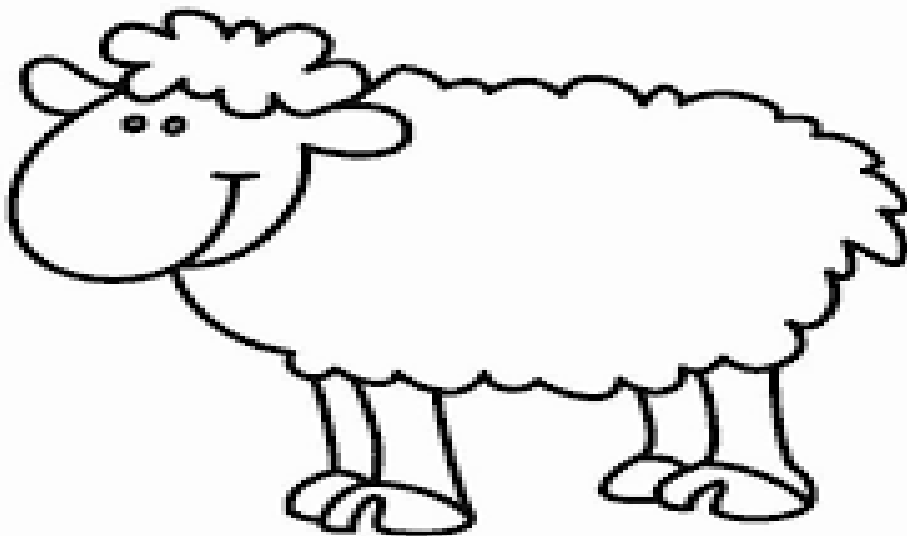
Možno, že slniečko má takú moc,
vajíčka farbí vždy na Veľkú noc!

Uplietol som korbáčik,

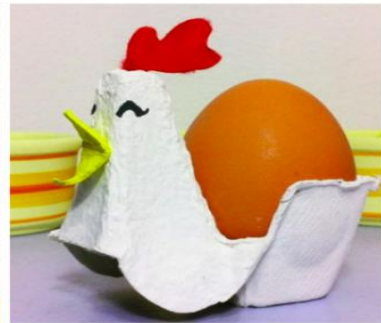
taký pekný nemá nik.

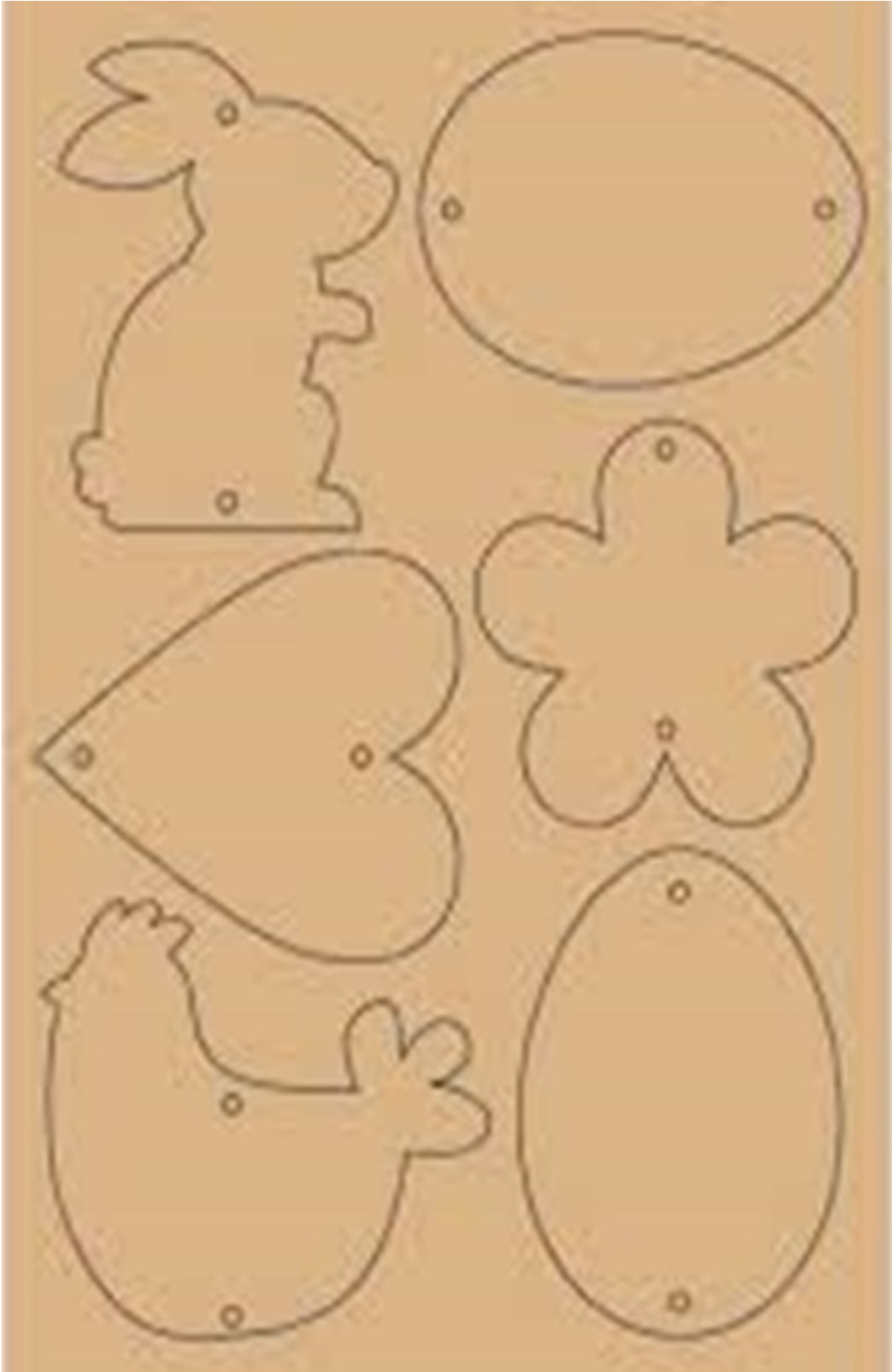
Ten korbáčik pohladká
všetky známe dievčatká.

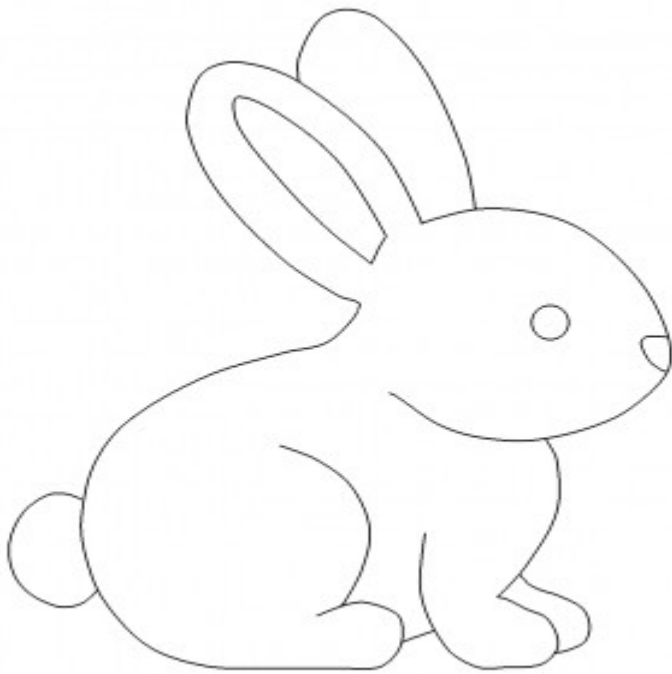
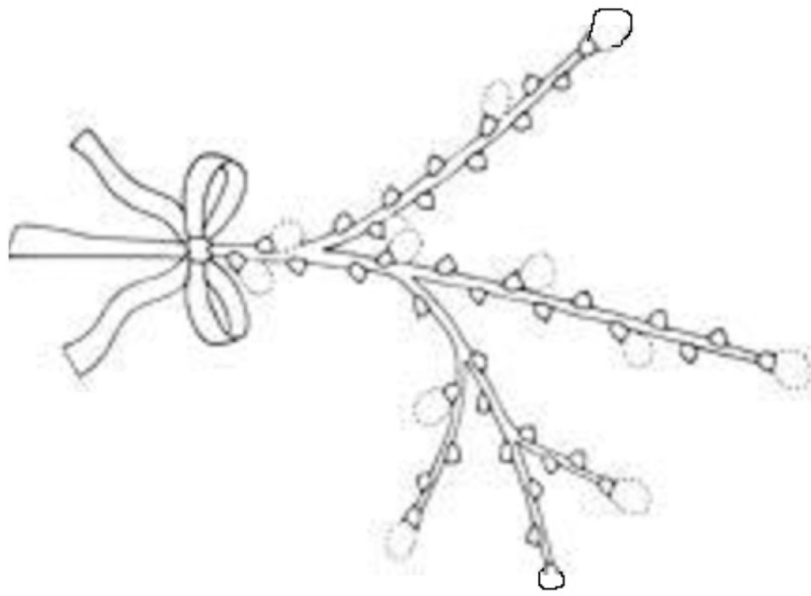
Keď dostanem vajíčko,
vyšľahám len máličko.

Odpovedať na otázky nad rámec textu básne, utvárať si predstavu o veľkonočných zvykoch

VELKÁ NOC

KAŽDÝ SPRÁVNY CHLAPEC, DETI,
S KORBÁČOM A VEDROM LETÍ.
ABY DIEVKY ZDRAVÉ BOLI,
STUDENEJ IM LEJE VODY.

ABY KRÁSNE NOHY MALI,
VYŠIBE ICH KORBÁČ MALÝ.
ABY PEKNE VOŇALI,
VOŇAVKU DÁ NA HLAVY.

DIEVKAM POTOM SMRDIA VLASY,
ZMOKNUTÉ SÚ CELÉ ASI.
OD KORBÁČA NOHY BOLIA,
MAŠLIČKAMI HO VŠAK ZDOBIA.

S KRASLICAMI KOŠE MAJÚ,
HNEĎ ŠIBAČOV PONÚKAJÚ.
ZIMA IM JE, SÚ VŠAK ŠTĀSTNÉ,
VEĎ TIE ZVYKY SÚ TAK KRÁSNE.

*Korbáč, vodu, kraslic moc
nech prinesie Veľká noc.
Zdravie, šťastie, úsmev v tvári
želáme Vám k sviatku jari.*

